

รุ่ง สุจินต์กุล : การศึกษาเพื่อเสนอแนวความคิดในการอนุรักษ์ศาลเจ้าจีนในกรุงเทพมหานคร
ที่สร้างขึ้นช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 อ.ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. บัณฑิต ภาณุจันธุติ,
อ.ที่ปรึกษาร่วม : รศ. พรวรรณ จันทโรภานนท์ , 272 หน้า. ISBN 974-334-923-5

ศาลเจ้าเป็นศาสนสถานที่กำเนิดจากศาสนาเต๋าและชาวเชื้อจีนบ้าน ที่มีความผูกพันและมีอิทธิพลต่อ
ชาวจีนโพ้นทะเลและลูกหลานชาวจีนในไทยมาเป็นระยะเวลาชานาน และเป็นสถาปัตยกรรมแบบจีนประเพณีที่มีความ
สวยงาม มีความศักดิ์สิทธิ์ และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว รวมทั้งเป็นศาสนสถานจีนที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศไทยและ
ประเทศจีนด้วย จึงถือได้ว่าศาลเจ้าเป็นสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์อย่างยิ่ง

ดังนั้นจึงทำให้งานวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวความคิดในการอนุรักษ์ศาลเจ้าจีนใน
กรุงเทพฯ ที่สร้างขึ้นในช่วงสมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 5 โดยมุ่งเน้นในเรื่องสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมเป็นหลัก
วิธีวิจัยจะเริ่มต้นจากการศึกษาทฤษฎี หลักการ และกฎหมายการอนุรักษ์ที่เกี่ยวข้อง ศึกษาประวัติศาสตร์ ความเป็นมา
และจุดกำเนิดของศาสนสถานประเภทนี้ทั้งที่ประเทศจีนและไทย จากนั้นก็ทำการสำรวจศาลเจ้าจีนของทั้ง 5 กลุ่ม
ภาษาที่สร้างขึ้นในช่วงดังกล่าวในกรุงเทพฯทั้งหมด และนำข้อมูลจากการสำรวจมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ประเด็นหลัก 4
ประการ คือ บทสรุปของรูปแบบทางสถาปัตยกรรม , หัวใจหรือเอกลักษณ์สำคัญของศาลเจ้า , บทสรุปของปัญหา
โดยรวม และการประเมินคุณค่าอาคาร สุดท้ายก็นำข้อมูลทั้งหมดมาสรุปเป็นแนวความคิดและแนวทางในการอนุรักษ์
ศาสนสถานประเภทนี้

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางของการอนุรักษ์และพัฒนาเป็นแนวความคิดที่เหมาะสม เนื่องจาก
ศาลเจ้าเป็นโบราณสถานที่ยังมีการใช้งานอยู่ โดยมีแนวโน้มไปในทางอนุรักษ์มากกว่าพัฒนาเพราะศาลเจ้ายุคนี้ถือเป็น
สถาปัตยกรรมที่มีคุณค่ามากซึ่งไม่สามารถหาหรือสร้างทดแทนขึ้นใหม่ได้ ซึ่งแนวทางการอนุรักษ์นี้จะเป็นการรักษา
คงสภาพเดิมและฟื้นฟูส่วนที่เสียหายหรือเปลี่ยนแปลงจากการใช้งานในอดีต ส่วนการพัฒนาคือการเปิดโอกาสให้มี
การปรับปรุงในบางส่วนเพื่อให้สอดคล้องต่อการใช้งานในปัจจุบัน แต่จะต้องอยู่ในขอบเขตที่ก่อให้เกิดผลเสียต่ออาคาร
แก่น้อยที่สุด โดยที่แนวทางการอนุรักษ์ศาลเจ้าในภาพรวมจะมีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

1. ทำการขึ้นทะเบียนศาลเจ้าที่มีคุณค่าสูงเป็นโบราณสถาน
2. ทำการสร้างความเข้าใจและสร้างจิตสำนึกที่เห็นในคุณค่าของโบราณสถาน รวมทั้งปลูกฝัง
ทัศนคติที่ถูกต้องต่อการอนุรักษ์แก่เจ้าของศาลเจ้าและผู้สัการะ
3. ทำการจัดตั้งหน่วยงานหลักในการดูแลงานอนุรักษ์ และพัฒนาด้านข้อมูลความรู้ของศาลเจ้า
โดยรวม
4. ทำการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการศาลเจ้า
5. ทำการศึกษาพัฒนาในเรื่องข้อมูลความรู้และวิชาช่างที่เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมจีน
6. ทำการตรวจสภาพและดำเนินงานอนุรักษ์ศาลเจ้า โดยที่จะต้องคงหัวใจอันสำคัญของศาลเจ้าทั้ง
6 ประการ คือ องค์รูปเคารพ , สัญลักษณ์ทางสิริมงคลหรือศิลปกรรมตกแต่งอาคาร , การวาง
ผังบริเวณ , ที่วางและบรรยากาศอันศักดิ์สิทธิ์ , พิธีกรรมทางศาสนา และรูปแบบทาง
สถาปัตยกรรม
7. ทำการวางแผนการดูแลรักษา

ภาควิชา.....สถาปัตยกรรมศาสตร์.....ลายมือชื่อนิติติ.....รุ่ง สุจินต์กุล.
สาขาวิชา.....สถาปัตยกรรม.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา.....2542.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....